

ושבו בנים

אלון בוגרי ישיבת שבי חברון

גליון מספר 4 | כסלו התשע"ג

אל התשובה

נר איש וביתו | הרב חננאל אתרוג
מעוז צור ישועתי | הרב אלי הורביץ הי"ד
אלמלא הם - נשתכחה תורה מישראל | הרב בועז כהנא
מהנעשה בישיבה | גלעד מתאנה ודובי וייס
חינוך וחנוכה | הרב איתן יוניאן
מרמת אביב לחברון - וחזרה | ראיון עם ערן יונגר
ונר דלוק לו על ראשו | הרב אריאל שרשבסקי

ישיבת שבי חברון
מאחלת חג חנוכה שמח
לבוגריה, ידידיה
ולכל בית ישראל

נר איש וביתו

באי עולם אין מודעות למנורה ולנס. בין אותם הכהנים נמצא גם מתתיהו והוא עמל במשך שנים לבנות בתוך ביתו את הודאות ששכינה שרויה בישראל. הוא מבין שידיעת הקודש צריכה להתברר לא בשלטי חוצות, כי אם בקרבנו פנימה. מתוך כך, הוא יודע, כי ידיעה זו תתברר גם לכל עם ישראל וממילא לכל באי עולם.

מתתיהו ואשתו, הגיבורה של הסיפור שאת שמה איננו יודעים אפילו, מבינים שהמלחמה הזו לא מתחילה בהנפת החרב, אלא הרבה קודם לכן, בבניין הבית שלהם. ההליכה של בני מתתיהו לצידו במשימה הנראית לא הגיונית מבהירה שבביתו ברור לכולם שהם מסוגלים באמת להילחם ביוונים. אמנם אין להם פתרונות לכל הבעיות, אבל מתוך הידיעה הברורה שהוא בונה בביתו, שבעם ישראל יש קדושה, ברור לו ולבניו שיכולים וחייבים להילחם בתרבות היוונית, גם אם מלחמה זו תארך שנים רבות וכואבות.

מבחינת מתתיהו המרד ביוונים הוא הגיוני מאוד. בידי יו את הכוח היחיד בעולם המסוגל להכניע את התרבות היוונית והוא הבית הישראלי. ואמנם אחרי הרבה שנים של קרבות, הסיעתא דשמיא הרבה שהתגלתה שם הבהירה לכל באי עולם ששכינה שורה בישראל.

יסוד קדושת הבית המאיר בסיפור החשמונאים נעוץ אף בהלכות החג, כפי שיתבאר לקמן.

לראותם בלבד

נחלקו רב ושמואל: לדעת רב אסור להשתמש בנרות, ושמואל אומר: "וכי נר קדושה יש בו?". על אף השאלה של שמואל נפסקה הלכה כרב שאסור להשתמש בנרות. כך מופיע גם בפיוט: "הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד...".

בשבת יש איסור להשתמש בנרות מחשש שמה יטה, אבל אין איסור עצמי בהנאה מהנר. נר לאחד הוא נר למאה והשימוש בו לא ממעיט אותו. בנרות חנוכה, לעומת זאת, יש קדושה ולכן השימוש בהם, גם אם אינו מחסיר מהם, הוא מעילה בהקדש. נרות חנוכה הם זכר והמשך ישיר למנורה שבבית המקדש, ולא רק סמל או זיכרון חיצוני למנורה של בית המקדש. אם כך היו הדברים לא הייתה בהם קדושה. האור של מנורת המקדש, אם כן, זולק בכל בית שבו מדליקים נרות חנוכה.

נר איש וביתו

"ת": מצות חנוכה נר איש וביתו. והמהדרין - נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין - ב"ש אומרים: יום ראשון מדליק שמנה, מכאן ואילך פוחת והולך, וב"ה אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך". מצוות הדלקת נרות חנוכה היא המצווה היחידה שהציווי בה הוא על הבית, על המשפחה ולא

מרד החשמונאים - גבורה או פזיזות?

שנים רבות חולפות מכיבוש ממלכת ישראל בידי היוונים ועד לרגע בו מתתיהו הורג את המתיוון, קורא "מי לה' אלי" ומניף את נס המרד. במשך תקופה ארוכה המצב הרוחני בעם הולך ומזדרדר חלק גדול מעם ישראל מתיוון, עבודת הכהנים בבית המקדש בטלה והיוונים מכניסים אלים להיכל. ובכל זאת, מתתיהו לא יוצא מיד למרד, אלא יושב ומחכה במשך תקופה ארוכה.

מבט היסטורי על אותה תקופה מעורר את התמיהה איך בכלל העז מתתיהו לצאת למרד ביוונים והאם לא היה בזה טירוף ח"ו. הצבא היווני הוא גדול וחזק לאין ערוך. האימפריה היוונית היא עצומה. לרשותה עומדים גייסות רבים ואמצעים כלכליים בכמות בלתי נתפסת. היא שולטת בעמים רבים מהם היא יכולה לגבות מיסים נוספים ולגייס עוד חיילים. קריאתם למרד של מתתיהו וחמשת בניו, חסרי כל נסיון צבאי, נראית במצב כזה מנותקת והזויה. מבחינה ריאליטית אין ספק שלמתתיהו אין שום סיכוי לעמוד מול העוצמה של הצבא היווני.

אמנם בסופו של דבר המרד הזה באמת הוביל לניצחון, אבל הניצחון הזה הגיע אחרי הרבה "צירופי מקרים" שברגע פרוץ המרד לא הייתה למתתיהו יכולת לחזות אותם. קרבותיהם של יהודה והמכבים היו חלק קטן מגאולת ישראל. החירות המיוחלת באה בסופו של דבר בעיקר בזכות ניצול נכון של משברים מדיניים בידיהם של בני מתתיהו שהצליחו לכוון אותם לטובתם. בנוסף, מתתיהו לא היה יכול לדעת מראש בשום אופן שיהודה הוא גאון מלחמה ושבניו הם מדינאים מוצלחים.

לכאורה התנהלות כזאת ודמויות כאלו אינן ראויות לחיקוי ולהערצה. ההיפך הוא הנכון: אדם שנוסע במהירות, חוצה רמזורים אדומים, מסתכן ובסופו של דבר ניצל בוודאי אינו משמש לנו לדוגמה. גם אם מתתיהו ובניו הצליחו במרד, היציאה עצמה למרד היא חסרת כל היגיון, מסוכנת מאוד ולכן לא נראית כמעשה חיובי שיש ללמוד ממנו.

המלחמה מתחילה מהבית

אלא שמתתיהו לא פועל מתוך ייאוש. לא לשווא הוא מחכה הרבה שנים עד שהוא יוצא למלחמה ביוונים. הוא מבין שהמלחמה לא מתחילה בשדה הקרב, אלא בביתו שלו.

הגמרא בשבת אומרת על המנורה שבבית המקדש: "... עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל. מאי עדות? אמר רב: זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים". בכל לילה היו הכהנים מדליקים את הנרות עם לוג שמן. כל הנרות היו כבים עד הבוקר ובאורח נס הנר המערבי היה ממשיך לדלוק עד הערב.

היחידים שראו את הנס הזה היו הכהנים שנמצאו במקדש באותו לילה והתעסקו בהדלקת המנורה. לכל

2 שם כ"ב ע"א.

3 שם כ"א ע"ב.

1 שבת כ"ב ע"ב.

בוגרים יקרים,

המציאות. האמת נמצאת ברוב דווקא כאשר קיים ספק לגביה. עם זאת, כאשר קיימת וודאות - שיקולי הכמויות, רוב או מיעוט, אינם רלוונטים. כאשר יש עדים המעידים מהי המציאות - אין מקום לסטטיסטיקות.

ניצחון המעטים את הרבים אותו אנו חוגגים בחג החנוכה הוא הביטוי, אולי הגדול ביותר, לוודאות הקיימת בתוכנו. יכולת העמידה של המעטים אל מול הרבים נובעת מתוך הוודאות הגדולה בצדקת הדרך. המלחמה שאליה יצאו בניו של מתתיהו, כנגד כל הסיכויים הריאליים, היא מלחמה על אי-מוכנות להתפשר על האמת הוודאית הקיימת בנו.

בגיליון המוגש לפניכם נאספו מאמרים מביט מדרשנו המאירים את חג האורים באור מיוחד. כאן המקום להודות לרבני הישיבה, אברכיה ובוגריה שנתנו לטובת העניין.

חג אורים שמח וקריאה מהנה!

אבישי רוזנסקי, רכז בוגרים

bogrim@shaveihevron.org | 052-2607392

בתפילת "על הניסים" אותה אנו אומרים בשמונת ימי החנוכה, מודים אנו לד' על כך שמסר רבים ביד מעטים.

בתחומים ונושאים אחרים ההכרעה נעשית בדרך-כלל על-פי הרוב. גם התורה מדריכה אותנו ככלל לנהוג כך - "אחרי רבים להטות". הדרכה זו אינה הדרכה אקראית. אם הרוב מכריע באופן מסוים כנראה שהאמת נמצאת שם.

והנה דווקא בסוגיית היסוד - תיקון עולם במלכות שדי - בחר ד' במעטים ולא ברבים. "לא מרבכם מכל העמים חשק ד' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים" (דברים ז, ז). כבר מראשית היווצרותו נאבק עם ישראל את מלחמת המעטים מול הרבים. אברהם נקרא "אברהם העברי" כיוון שהוא נמצא לבדו מעבר לנהר. ייחודיותו של עם ישראל אינה בכמותו הפיזית, אלא בבשורה שהוא בא לבשר לעולם. מדוע דווקא בנושא זה המעט צריך לגבור על המרובה? מדוע לא בחר ד' ברבים?

נראה כי ניתן לענות על שאלה זו דרך התבוננות בדין ההליכה אחר הרבים. הגדרת התורה ללכת אחר הרוב נכונה רק במקרים בהם קיים ספק (בין בספק מציאותי ובין בספק הלכתי). דווקא במקרה כזה, בסגולתו של הרוב להכריע מה

תמונת השער שיעור כללי בישיבה זמן אלול התשע"ב

ישיבת שבי חברון בית רומנו עיה"ק חברון תובב"א

ת.ד. 73 קרית ארבע מיקוד 90100 טל. 02-9963777, 140-400-1800 פ.ק.ס. 929 639 902
www.shaveihevron.org

עיצוב גרפי: סטודיו מלון | 052-7203050

"מעוז צור ישועתי" על-פי הספר "נבואת הנרות"

האומה היחידה שהיוותה אלטרנטיבה ליוונים, שהציבה מולם תרבות עם תפיסת עולם אחדותית ומתקדמת, הייתה האומה הישראלית.

אזי בימי חשמנים – היכולת של היוונים להילחם בישראל הייתה בגלל תפיסת העולם הדתית של ימי בית שני שהייתה פרטית. לא היתה מלכות בישראל, ואותה רוממות של ימי הבית הראשון לא הייתה קיימת. העם היושב בציון שכח את החזון להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש" והסתפק בחזון של האדם הפרטי השרוי בקדושה בד' אמות של הלכה. דווקא ברובד הזה יכולים היוונים לחדור פנימה.

ופרצו חומות מגדלי – כאשר תפיסת העולם האמונית היא פרטית, יכלו היוונים לפרוץ את הייחוד הישראלי, את החומה הבורה המגינה על עם ישראל מפני תרבויות זרות שאינן יכולות להחליפה ולהילחם בה, וחדרו פנימה אל תוך החיים הישראליים.

וטמאו כל השמנים – במלחמה התרבותית הזו נחלו היוונים הצלחות רבות, הם באמת חדרו פנימה אל קדושת החיים הישראליים, השחיתו מידות ודעות, וקלקלו את יסודות האמונה.

ומנותו קנקנים – אולם יש רובד פנימי ועמוק בו אין ליוונים מגע. לפני ולפנים שוכנת באומה קדושת הכלל, המתגלה אחת בשנה בעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, "כלך יפה רעייתי ומום אין בך". הקנקן שנשאר חתום בחותמו של כהן גדול הוא המבטא את הקדושה הכלל ישראלית, את החזון של אומה קדושה הקוראת בשם ד'.

נעשה נס לשושנים – התגלגלה השושניות, "הפנימיות הכללית העליונה של הדבקות ומסירות הנפש הישראלית" (הערות הרב צבי יהודה עולת ראה ח"ב עמ' תלה, עיין שם).

בני בינה – התשועה שהייתה לישראל באה מתוך העמקה, הבנת דבר מתוך דבר. "לכבו יבין ושב ורפא לו". עם ישראל עבר תהליך בו התבררו לו תכלית חייו, חזונו וחלומו, עד שהתעורר בגבורה, וחזרה בסופו של דבר מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה.

ימי שמונה – מקשה הבית יוסף: מדוע אנו חוגגים שמונה ימים, והרי הנס היה רק שבעה ימים? אלא הנס היה גם ביום הראשון, או מצד נס המלחמה או מצד שמן הזית הטבעי שנעשה בו נס. ומשמעות הדבר שגם כחי ועוצם ידי נובע מכך שד' הוא הנותן לנו כח לעשות חיל. אף ההתעוררות לאומית נובעת היא ממקור הקודש ואין לזלזל בה. להפך, יש לטפחה ולכבד את שייכותה אל מקורה. "אז ישיר", רוממות הכול, חיבור הנס והטבע.

קבעו שיר ורננים – על פי דברי הפסיקתא רבתי ב', קבעו הלל והודאה על נס המלחמה. ומתאים הדבר לדברי הרמב"ם שכתוב שההודאה בחנוכה היא על כך שחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה. נס פך השמן המובא בגמרא במסכת שבת הוא נשמת נס המלחמה, והוא כולל בתוכו הכל, והגילוי של הנס הזה בהסטוריה, בחיים הנגלים, הוא בנס המלחמה.

כל חג אנו עוסקים בעניינו המיוחד – בפסח אנו מספרים ביציאת מצרים, בראש השנה עוסקים בהמלכת ד' וכו'. אולם בימי החנוכה נוהגים ישראל לשיר את הפיוט "מעוז צור ישועתי" ובו רק בית אחד עוסק בעניינו של חנוכה. בשאר הפיוט אנו עוברים בסקירה מקיפה על רצף ההיסטוריה וההתמודדות של עם ישראל עם המלכויות השונות ממצרים ועד סוף הדורות. עוד אנחנו מוצאים, שהמהר"ל מבאר את ההתמודדות של האומה הישראלית עם ארבע המלכויות דווקא ביחס לחג החנוכה, וודאי שהדבר אינו מקרי. מדוע דבר זה קיים דווקא בחנוכה?

על כורחינו צריכים אנו לומר שבחג החנוכה אנו עומדים פנים מול פנים מול התוכן הפנימי של חינו, מול גורל החיים של האומה הישראלית. השאלה המרכזית אינה אם "להיות או לחדול" ח"ו, אלא "לשם מה אנו קיימים". שאלות מעין אלו דוחפות את האומה לקיים חשבון נפש: לא חשבון נפש של הישרדות, אלא חשבון נפש המברר את מטרת הקיום, חשבון נפש של הרוח. כשאדם עושה חשבון נפש, הוא מפנה את המבט פנימה וסוקר את תחנות חייו. בדרך כלל הוא מתחיל מהלידה

– מתוך מה נוצרתי ואל איזו מציאות נולדתי, באיזה הקשר, באיזו סיבה, לאלו הורים, מה היו תחנות חיי, לאן אני עתיד להגיע ומהן הציפיות מחיי. כך גם בחיי האומה. הסקירה האחדותית הכוללת, הרואה את כל הדורות כולם, את התחנות השונות בדרכה של האומה, היא המסוגלת להביא את התשובה לשאלה היסודית

– מה אנו ומה חינו, לאיזו תכלית נבראה האומה. זו הסיבה העמוקה לשירת "מעוז צור ישועתי" בחנוכה, וכן לברורו של המהר"ל. קדושת הזמן היא היכולת להתייחס אל המאורעות ההיסטוריים ולהתמודדות השונות של האומה, לחדור פנימה ולראות את הרבדים הפנימיים, את הרוח הפנימית היוצרת את כל המאורעות הללו והמתבררת בתוכם. בחנוכה אנו מסוגלים לחדור אל שאיפותיה הפנימיות של האומה, אל מטרת חייה, ומתוך כך להבין את משמעות המאורעות ההיסטוריים שעברו עליה מאז מקדם ואלו שעוד עתידים לה.

[מתוך הספר "נבואת הנרות"/הרב אלי הורביץ הי"ד]

ימי החנוכה בפיוט

נבאר עתה את הבית בפיוט זה שעוסק בימי החנוכה, על פי יסודות המתבארים בהרחבה בספר "נבואת הנרות".

יוונים נקבצו עלי – לא במקרה משתמשים בביטוי "נקבצו". דבר זה מלמדנו שהיכולת של היוונים לצאת למלחמת תרבות עם ישראל שייכת לכוח הקיבוץ, לכוח האחדות שייחד גם אותם. החידוש הגדול שהביאו היוונים בתרבותם, ה'רנסנס' של אותם ימים, היה בתפיסה האחדותית והרמונית של המציאות, בכל התחומים. בראש ובראשונה בכוח השכלי – בפילוסופיה ובהבנות המדעיות, אולם גם באסתטיקה, ובשאר תחומי החיים. היוונים כמעט לא היו צריכים לכפות את תרבותם, כיוון שמי שלא קיבל את התרבות היוונית בעצם החליט להישאר פרימיטיבי.

כבתה אין זקוק לה

"שמנים ופתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה", למה? "כיוון שכבתה אין זקוק לה". ההלכה מקלה בסוגי השמנים בהם מותר להדליק בחנוכה בהשוואה לסוגי השמנים בהם מדליקים בשבת. דין זה נובע מאותו עיקרון הקובע שאם אדם שם מספיק שמן בנרות, הניח אותם במקום שאין הרוח מצויה וכבו הנרות הוא יצא ידי חובתו ומעיקר הדין אין הוא צריך לשוב ולהדליק.

האדם צריך לעשות את המאמץ שהנר ידלוק. מה שמעבר לזה ואינו תלוי ביכולותיו של האדם – אין בו כדי לעורר דאגה. כך נהגו גם מתתיהו ובניו: הם יודעים שקדושת ביתם יכולה לעמוד מול המעצמה היוונית. הפתרונות לכל השאלות הריאליות אינם בידיהם והיציאה שלהם לקרב אינה תלויה בהן. מתתיהו איננו סומך על הנס, אלא יודע ששכינה שרויה בישראל ומתוך כך הוא מוציא את האור הקטן שלו כנגד יוון.

מהלכו המעשי של המרד הוא בדרך הטבע והמכבים שילמו בסופו של דבר מחיר כבד: יהודה ואלעזר נפלו בקרבות. כל מהלך המרד הוא בדרך הטבע. במלחמות שמתנהלות בדרך העולם, כידוע, יש מקרים בהם נהרגים בניסיונות מיותרות לכאורה: אלעזר נהרג תחת פיל שהוא הרג כי חשב שהיה עליו מפקד יווני, מה שהתברר כטעות. אך הדבר הלא טבעי הוא האמונה היוקדת בקרב הבית של מתתיהו ששכינה שרויה בישראל. נרות החנוכה נותנים לאדם את היכולת לעמוד מול מצבים קשים ומסובכים, בהם שם ה' לוט בערפל ולצאת לקרב לא מתוך ידיעה ברורה אך וכיצד הוא יתמודד עם כל בעיה, אלא מתוך שייכות לבית שהקב"ה נמצא בו.

נס פך השמן

"מאי חנוכה? ... שכשננסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים".⁴

כשהברייתא באה לתאר לנו את מהותו של חג החנוכה היא בוחרת לתאר דווקא את נס פך השמן שהספיק לשמונה ימים. הפלא הגדול הזה מתגמד לכאורה נגד הנס הגדול של התגברות החשמונאים ושחרור עם ישראל מידי המשעבד היווני שהעיקר עלינו ופשוט ידו בבנותינו ובממוננו. ובכל זאת חכמים בוחרים דווקא באירוע השולי הזה לגלות לנו מהו חג החנוכה, כי באמת הוא השרש והמהות של הניצחון. היכולת להדליק את הנרות בבית המקדש, שעדות הם לכל באי עולם ששכינה שרויה בישראל, היא שנתנה את היכולת לצאת למלחמה.

עניינו של חג החנוכה הוא גילוי היכולת שלנו כבית המשפחה מדליקה את הנרות ומפרסמת את הנס לעצמה. היא מגלה את מסוגלותה להוות את עצם הלוח הקטנה שמחזיקה את עם ישראל ברגעים קשים.

יהי רצון שנוזה להדליק את האור הגדול בבית המקדש במהרה בימינו.

⁴ שבת כא א ט"א.

⁵ שם כא א ט"ב.

על היחיד'.

ניתן לדמות את הבית בישראל לעצם הלוח, עצם קטנה כשעורה שנשארת בשלמותה גם כשהאדם הופך לעפר ואפר. עצם הלוח היא הגרעינית של האדם וממנה תתחיל תחית המתים. גם כשעם ישראל נמצא במצב קשה וסובל משיעבוד נורא, הבית הישראלי ממשיך להתקיים ולאגור בתוכו כוחות שנותנים לאומה את היכולת להתמודד מול האויבים הקמים לכולתו.

הדלקת הנרות המשפחתית היא למעשה שריד והמשך ישיר להדלקת הנרות בבית המקדש. המצווה היא לא על הפרט אלא על המשפחה. בזמנים בהם בית המקדש משוקץ ומחולל או חרב בעוונותינו, המשפחה בישראל היא שממשיכה להאיר את אורה של המנורה בבית המקדש, כפי שעשו מתתיהו ובניו. ליחיד אין יכולת כזאת; מתתיהו לא היה יכול לקום לבדו ולמרוד ביוונים. כשבניו איתו, כשמשפחתו היא שעושה, היא אכן מצליחה.

פרסומי ניסא

זמן הדלקת הנרות הוא "עד שתכלה רגל מן השוק. ועד כמה? אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: עד דכליא ריגלא דתרמודאי". הדלקת הנרות נעשית בין היום ללילה כי זהו הזמן היחיד שאין בו אור אבל עדיין מצויים אנשים ברחוב. רש"י שם מסביר שהתרמודאים הם אומה של מוכרי עצים. לעיתים אדם היה מגיע לביתו ומגלה שאזלו לו העצים בבית. לשם כך היו נשארים התרמודאים מוכרי העצים ברחוב גם אחרי שקיעת החמה.

"א"ר יוחנן: אשרי מי שהוא רואה במפתלה של תרמוד, שהיא היתה שותפת בחרבן הבית ראשון ובחרבן הבית השני. בחרבן ראשון העמידה שמונים אלף קשתים, ובחרבן השני העמידה שמונת אלפים קשתים". התרמודאים ניצלו את חורבן בית המקדש כדי להתעלל בנו, לפגוע ולבזות אותנו. זו אומה מושחתת מאוד. לא יתכן, אם כן, שהדלקת הנרות באה על מנת לפרסם להם את הנס. לא הנר הקטן הזה הוא שישנה אותם ויגרום להם להכיר בה' ומלכותו.

מצוות פרסום הנס לא באה לפרסם לעולם את נס הניצחון, כי אם לנו. כל משפחה בישראל מספרת לעצמה את הנס המופלא הזה של ניצחון המשפחה, שהיא עצם הלוח של עם ישראל, את התרבות היוונית. המשפחה ובליבה הנשים המצוות שלא לעשות מלאכה בזמן שהנרות דולקים – יושבת ומביטה בנרות ומתוך כך מתחזקת בה ההכרה ביכולותיה, בכוחות הגדולים שלה. היכולת שאינה מתחילה במידת יראת השמים הקיימת בבית, אלא בסגולתו של הבית כתא היסוד של עם ישראל.

⁴ נחלקו התוספות (הרמב"ם האם קיום המצווה לפי המהדרין מן המהדרין כולל בתוכו את המהדרין או לא: לשיטת הרמב"ם אפשר לקיים את שניהם, כלומר מדליקים נרות כמספר בני הבית כפול מספר הימים. בכל מקרה, לרמב"ם, בעל הבית ידליק עבור כל בני הבית. מכאן בוודאי ניתן לראות שהמצווה היא על הבית ולכן בעל הבית מדליק לכולם ולא כל אחד לעצמו. גם לפי שיטת התוספות שאין לקיים את שני ההיזורים אלא רק אחד משניהם, ההידור הוא שבעל הבית ידליק נר אחד בכל יום עבור כל אחד מבני הבית, והמהדרין מן המהדרין – בעל הבית מדליק רק כמספר הימים.

⁵ שם.

⁶ ירושלמי תענית כא ע"ב.

מהצד הפנימי, עניינם של כוחות ההרס הוא המשך הבניין, על-אף שכלפי חוץ קשה לזהות זאת

הכוחות שנראים לנו כשלייליים, הפר והשעיר, במהותם ובמקורם הם כוחות קודש

הדף כחוצאת הספרים 'תעמל תכירו'

בין תורה לחכמות מחיר מיוחד

אתר אישי

להזמנות:

אלמלא הם - נשתכחה תורה מישראל

בפרשת ויחי, כאשר מברך יעקב את בניו, הוא פונה ליהודה ואומר "לא יסור שבט מיהודה". שבט יהודה הוא השבט שנועד להעמיד מלכים בעם ישראל. בהקשר זה מופיעה סתירה לכאורה בדברי הרמב"ן (בראשית מט, י) מחד גיסא אומר הרמב"ן שחטאו החשמונאים בכך שלקחו את המלכות לעצמם למרות שאינם משבט יהודה. על חטא זה הם נענשו במות ארבעה מתוכם, התדרדרות צאצאיהם לצדוקיות, בעבדיהם שמרדו בהם (בית הורדוס) ובכך שמלכותם לא האריכה ימים. מאידך גיסא, כותב עליהם הרמב"ן שהיו חסידי עליון ואלמלא הם נשתכחה תורה מישראל. עוד יש להוסיף שהרמב"ן עצמו בפרשת בהעלותך (במדבר ה, ב) הביא מגילת סתרים בה נאמר שדברי הקב"ה לאהרן "שלך גדולה משלהם" נאמרו על מעלתו הגדולה בכך שבניו יסדו חג לדורות של הדלקת נרות חנוכה. אם כן, יש בכך מעלה לשבט לוי.

נשאלת השאלה: כיצד חסידי עליון כאלו, שהצילו את התורה בישראל, חטאו בחטא כזה של לקיחת המלכות לעצמם, אף שאינם מתאימים לה?

הרב קוק (עין איה שבת א' ב, ה) מסביר שהחסרון שהיה במלכות חשמונאים לא נבע מחטא במובן של בחירה יצרית מקולקלת, אלא במובן של חיסרון שהיה בבשלות של הדור. החשמונאים זיהו בצדק שהדור אינו מוכשר למלכות בית דוד ולכן בנו מלכות אחרת שהייתה ארעית, כיוון שרק באופן הזה הדור מסוגל לחיות מציאות של מלכות. "גם זו היתה עצה ה' הפליא עצה הגדיל תושיה... כאשר שלטונם של החשמונאים במלוכה היה ברוח לאומי כזה אשר לא לפי הדרך הנצחי של ישראל – שכרת ה' ברית המלוכה לדוד. אמנם באשר לא היה הזמן עדיין מוכשר לזה הייתה עזרת ה' עימם לסעד סוכת דוד הנופלת עד אשר תבוא העם המאושרה...".

יש לציין שאף ברמב"ן עצמו בפרשת בחוקותי (ויקרא כו, טו) מצינו שכל גאולת בית שני הייתה מלכתחילה מיועדת להיות זמנית: "אינו מבטיח (הכתוב) לא שימחול עוונם ויסלח חטאם ויוסיף אהבתם כקדם ולא שיאסוף נדחיהם". בכך כבר רמזו בדברי הרמב"ן עצמו שחטאם של החשמונאים לא היה חטא במובן הרגיל.

חוסר הבשלות של הדור נבע מכך שחלקים גדולים מתוכו נמשכו אחרי תפיסות עולם חיצוניות שזרות לרוחו המקורי של עם ישראל. משיכה זו הופיעה בשני תחומים: הראשון הוא בעולם הרוח – עם ישראל חיבב רוחניות יוונית: פילוסופיה, אמנות והתעמלות – כאידיאולוגיה נאורה ומתקדמת. התחום השני הוא תפיסת הלאומיות והמלכות. בעוד התפיסה הישראלית המקורית היא שהמלכות ובניית המדינה יונקות ונובעות מתוך הקודש, נבנתה באותו דור תפיסה המפצלת בין הקודש והממלכה, בין דת ומדינה, כאילו הממלכה יונקת את כוחה מאינטרסים של חול.

לאור חוסר בשלות זה, חידשו החשמונאים חידוש עצום. הם כביכול 'צמצמו' את התורה להופיע גם דרך תפיסות העולם הללו. הם בנו תורה שמשמשת בצורת החשיבה

היוונית, ודרכן מוכיחה את דבריה. הם בנו שאיפה לאומית ישראלית שבנויה על פי שאיפת הלאומיות הגויית הנפוצה, במנותק לכאורה מן הקודש. לכן הם לא בנו מלכות של שבט יהודה.

הפרי של המהלך החשמונאי היה מציאות זמנית, חולפת – וכך היה ברור מראש שיהיה, כיוון שהדור לא מסוגל ליותר מזה.

באופן זה מסביר הרב שתי הלכות המופיעות בגמרא בקשר לנר חנוכה:

א – "כבתה – אין זקוק לה". כלומר, כאשר נר חנוכה נכבה טרם זמנו – אין צורך להדליקו מחדש. מהלכה זו אף לומדת הגמרא שמותר להדליק נר חנוכה בשמנים ופתילות גרועים שאינם נאחזים היטב בפתילה ועלולים לכבות בהקדם. הרב מסביר שר נר חנוכה יכול להיות נר עראי ולא יציב, כיוון שמלכות החשמונאים הייתה מלכות כזו – חסרת יציבות במודע ובכוונה תחילה. האחיזה של אור ה' בתפיסות כאלו – אינה עולה יפה לאורך זמן.

ב – אסור להשתמש לאורה. כאן מבאר הרב שאסור לשנות מהאידיאל המוכר לנו, אידיאל של מלכות דוד – בגלל צורך זמני של דור שאינו בשל. אסור לגזור ממלכות זו – מלכות החשמונאים – ידיעות ומסקנות לגבי המלכות הקבועה. זהו מצב זמני שעתידי לחלוף ולא להשאיר חותם באמת הקבועה.

הסברה זו של הרב אמנם מיישבת את החלטת החשמונאים למלוך, אך מעוררת שאלה גדולה אף יותר: מדוע נקבע חנוכה כחג לדורות, בהיותו פתרון זמני ובלתי אידיאלי המתאים לדור שאינו בשל לאמת המוחלטת? האם אין בכך אידיאליזציה של דבר שאינו אידיאלי כלל ועיקר?!

כדי לענות על שאלה זו נתבונן בהתייחסות מיוחדת במינה שמופיעה בגמרא (שבת כ"א ע"ב) לשתי הלכות אלו. בעקבות האמירה של ר' ירמיה שרב סובר "כבתה – אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה", אומרת הגמרא שבתחילה אביי לא היה מוכן לקבל פסיקה זו. רק לאחר שנים רבות, כאשר רבי אבין אמר את אותה אמירה בדיוק – אביי קיבל זאת. על כך שלא קיבל זאת בתחילה הצטער אביי מאוד. שואלת הגמרא: מהו הצער הגדול, מדוע חשוב היה כל-כך לקבל זאת בצעירותו ועונה אביי: "נפקא מינה לגרסא דינקותא". ישנה חשיבות גדולה לשמוע דברים מסוימים דווקא בגיל צעיר.

אביי הבין שאת הלכות אלו – שלכאורה מקטינות את נר חנוכה – עדיף לשמוע בשלב הילדות.

הרב מסביר (עין איה שבת א' ב, ו) את ייחודיות הקליטה בשלב הילדות: "תעודת הילדות היא להכניס ידיעות חדשות בקרב האדם, והזקנה נועדה כבר להשלים את השקפתו השלמה, הכוללת – על פי הרכוש של אותן הידיעות שקנה לו בימי הילדות".

מבוגר שניגש ללמוד דבר חדש הוא איננו דף חלק. יש לו תפיסת עולם ועל פיה הוא בוחן את הדברים. ילד, לעומת זאת, הוא "פתי", מתלהב באופן קיצוני מדבר חדש אותו הוא פוגש מבלי לבדוק את מגבלותיו. אין לילד מספיק

ידע וניסיון כדי להבין את המורכבות של הדברים, את הסכנות שאולי מסתתרות בקרבם.

ישנו חיסרון של המבט הילדותי – כיוון שבעולם הדברים אכן מורכבים ואכן ישנן סכנות, לא הכל טוב. לא להכל צריך או מותר להאמין בלי סייג. לכן ילד צריך שמירה והגנה יתירה – הן במובן הפיזי, והן במובן החינוכי.

אך ישנו צד מסוים לפיו דווקא המבט המבוגר הוא החסר, ועל כך היצר אביי. הילדות אינה "חזיון עובר אשר אינו משאיר אחריו מאומה". בכל דבר בעולמנו יש חסרונות וסכנות אך אלו קיימים רק בצידו החיצוני, בהופעתו. ישנו גם רובד אחר – מצד הנשמה של הדבר, הכח המניע – שם אין חסרון כלל. יש רובד במציאות בו הכל באמת מופיע את הטוב האלוקי הבלתי גבולי. אמנם ההופעה יכולה להיות מאוד מצומצמת – אבל אותו טוב אלוקי הוא המניע הנסתר. מציאות תוכית, פנימית, לא מתקלקלת משום דבר. להיפך, היא שמחייה הכל, קטן ככל שיהיה. ילד הוא כל כך תמים כיוון שיש בו אמון עמוק בכל דבר – אמון עמוק שנובע לא מקטנותו אלא מהעמקות הבלתי מודעת שבנפש האדם. ילד מאוד אוהב דברים שנראים למבוגר מאוד לא חשובים.

הרב באיגרת לרגל הקמת בית הספר לאומנות "בצלאל" (אגרות הראיה א, עמ' ר"ג) מספר על ילדה בשם שושנה שחלתה מחלה ארוכה וקשה ואיבדה את הכרתה. ואז, כשנאשו כולם, פתאום פתחה את פיה ובקשה את הבובה שלה. לשמע בקשה זו ששו ושמחו כל הסובבים – גם הרופאים חמורי הסבר והסבים השקולים והרציניים. הם שמחו לא מפני שהם אוהבים בובות אלא מפני שהם אוהבים את הילדה, את חייה. ברור להם שרצונותיה של ילדה חיה הם קטנים מאוד, אך מה שמניע את רצונותיה הוא הדבר הגדול ביותר בעולם – הנשמה שלה שנסארה כאן עמנו ברוך ד'.

ילד לא מפחד מבובות ולא מזלזל בהן, הוא לא מזלזל בדבר. יותר מאוחר, כשהוא יגדל, הוא ילמד לשכלל את הכח שלו, לזהות את הפנים ולעזור לו לצאת אל הפועל באופנים יותר משוכללים. אבל הילדות שלו אינה זקוקה להוצאה אל הפועל משוכללת, אלא היא חופשית לחלוטין.

גם החשמונאים לא זלזלו בדור שהיה בשל רק לתפיסות החיצוניות והחולפות שאינן יכולות להחזיק מעמד. זאת, לא מפני שהם העריכו את אותן תפיסות, אלא מפני שהם העריכו את הדור, את כח חייו הפנימי. הם הבינו שאף הופעה, דלה ככל שתהיה, לא מקטינה אותו.

במובן זה, חנוכה הוא בשורה עצומה, שהשאירה את חותמה עלינו מאז ועד היום. בשורה המכריזה, שאחרי גלות בית ראשון, ששברה את עם ישראל לרסיסים – קם העם לתחייה. אמנם הוא שואל תפיסות קטנות מן החוץ כדי לבטא את תחייתו, אך זה לא משנה את פנימיותו. ובשורה נוספת, אולי אף יותר גדולה, המגלה שקמו בעם ישראל תלמידי חכמים שידועים לזהות את התחייה ולפרנס אותה אף בלבושה המוגבלים.

הרב צבי-יהודה במאמרו "החיל והחוסן" (לנתיבות ישראל ב', עמ' קמ"ז) מלמדנו שהרגע האחרון של לאומיות ישראל קודם השקיעה בתרדמת הגלות – הוא המסמן לנו היכן נמצא את עצמנו ברגע הראשון לאחר היקיצה, כשתרדמה זו תסתיים. גאולת ישראל האחרונה תהייה דומה מאוד לגאולת חנוכה. גם היא תתחיל בהופעה של אורות זמניים, שאולים מן החוץ – אבל כאלו שיצליחו ליצור תנועה לאומית אף בלבבות הרחוקים מאוד מהכרת תורתו של דוד המלך. אורות אלו עתידים גם הם לשקוע – אך שקיעה זו לא תהיה שקיעה של יציאה לגלות חלילה, אלא שקיעה הדומה לשקיעת הילדות – המבשרת את בוא הבגרות. שקיעת תפיסות זמניות לקראת תפיסות חדשות. מי שאהב את הילד בגלל החוץ שלו, בגלל ילדותיותו – ירגיש קושי גדול. אך מי שהצליח להיות חשמונאי ולזהות את הפנים, את הילדה החיה שמאחורי הרצון לבובה – הוא זה שיהיה לו את החוסן לשמוח על הניסים שעשה עמנו הקב"ה בימים ההם ובזמן הזה. מי שאוחז בנצח לא מפחד מן החולף.

גמר חתימה טובה

בוגרים יקרים!

נשמח לראותכם
עימנו בישיבה
בימים הנוראים

המעוניינים להגיע מתבקשים
להירשם מראש באמצעות
כתובת הדוא"ל:
bogrim@shaveihevron.org

חינוך וחנוכה

הגמרא במסכת שבת (כ"א ע"ב) שואלת: מאי חנוכה? רש"י מפרש: "על איזה נס קבעוה". כלומר, מהו עיקר נס חנוכה שעליו נקבע החג לדורות.

הרב קוק (עין איה שבת ח"א עמ' 63 פסקה ח) מבאר את ההבדל שבין חינוך ילדים לחנוכה בית המקדש. חינוך מציין מצב בו חפץ או אדם נכנס לתפקיד חדש באופן תמידי. לאור זאת, מקשה הרב: מדוע נאמר חנוכה בית המקדש בלשון נקבה ולא חינוך הבית? בחינוך ילדים אנו מנסים לעצב ולפעול על נפש הילד. אמנם כל פעולה וכל לימוד משפיע ומכשיר, אבל לא ידוע עד כמה סך כל ההשפעות באמת יביאו את הילד אל המטרה הנכספת.

הילד הוא כמו דף חלק שעליו אנו מנסים להטביע את רישומנו. אין שום דבר הקיים בפועל, כל הכוחות נמצאים במצב בוסרי וגולמי. כל מה שהילד לומד נרשם על לוח ליבו – אך עדיין סימן שאלה מרחף לו באוויר: האם הדיו השפוך על הלוח יביא ליצירה ספרותית הראויה לשמה, או שמא יהיה זה גיבוב של אותיות ומילים שאינם מתחברות לכלל יצירה אחת.

בחנוכה בית המקדש המצב הפוך. בית המקדש הוא אחד מן הדברים שנבראו קודם שנברא העולם, דהיינו, בית המקדש הוא מגמת העולם ונשמתו. כל העולם נוצר להגשים את בית המקדש.

מבחינת המגמה כל הכוחות קיימים בפועל ממש, בשונה מחינוך שהכל תלוי במעשינו היוצרים יש מאין ועד שלא נפעל אין במציאות כלום. בחנוכה אנו יודעים שהכל חי וקיים ונמצא בפועל, ורק מצד הכלים המצומצמים של העולם – אין זה מתגלה כעת בצורה מיידית. הזמנים הולכים וחושפים זאת קמעא-קמעא. תפקידנו לכוון את עצמנו אל מה שטמון בעומק המציאות ולהיות ראויים לחשוף את אותה קדושה בתוך חיינו. כיוון שאין שום כוח שיצליח לנצח את נשמת העולם, אנו יכולים רק לזרז או לעכב את הטובה מלהופיע אבל לא לעצור בעדה.

לכן 'חינוך' נאמר בלשון זכר משפיע, כי בפועל אין כלום וכל הערך של החינוך הינו מצד מה שהוא משפיע על העתיד. מאידך, 'חנוכה' זה בלשון נקבה כי הכל כבר קיים וכל הזמנים מנסים להשפיע על המגמה שתתגלה בהם.

העולה מדברי הרב שהיכולת שלנו להצליח בשדה החינוך לוטה בערפל. כל מה שנפעל ונתאמץ הינו בגדר ספק וללא תוצאות מובטחות. כל זה נכון רק על פי הערך הפרטי, אך במבט הכללי החינוך מקבל ערך של חנוכה. זהו החינוך שמתגלה בדורות של גאולה.

במסכת שבת (פט ע"ב) נאמר: "לעתיד לבא יאמר הקב"ה לישראל לכו אצל אבותיכם ויכוחו אתכם". בביאור דברי הגמרא, מברר הרב (עין איה שבת ח"ב עמ' 223 פסקה קלג') מהי אותה תוכחה שיוכחו אותנו אבותינו לעתיד לבוא.

קיימות שתי גישות חינוכיות מרכזיות.

הגישה הרגילה סוברת שהחינוך פועל על הבחירה

החופשית של התלמיד ומנסה לסגל אותו לדרכי חיים מוסריים, חינוכיים ותורניים. על פי גישה זו המחנך משפיע על התלמיד מבחוץ. באמצעות שלל הכלים החינוכיים והלימודיים העומדים לרשות המחנך מנסה הוא לרתום את המתחנך אל יעדים שכרגע אינם שייכים לו. יכולת ההשפעה החינוכית של שיטה זו היא מוגבלת. זאת, משום שהתלמיד בטבעו לא מוכן לקבל הדרכות המגיעות לו מבחוץ, חשוכות ככל שיהיו.

אולם ישנה גישה חינוכית נוספת המתגלה בדורות של גאולה (שאינה סותרת את הגישה הראשונה אלא פועלת במקביל לה). גישה זו מנסה להפגיש את התלמיד עם הטבע הנשמתי שלו.

"הביטו אל אברהם אביכם ואל מצבת צור חוצבתם" – הנביא מלמד אותנו מהו המחצב ממנו נחצבה נשמתנו, לאיזה גודל אנו שייכים ומהו הטבע האמיתי שלנו. אפשר להגיד לילד תעשה כך וכך, אך אפשר גם לומר לו: "אתה יודע מי היו האבות שלך"? או בעצם: "אתה יודע מה טמון בתוכך"?

תלמיד הנחשף לגישה חינוכית כזו אינו יכול לסרב לה. זוהי סוג של תוכחה שחייבת להצליח, וכלשונו של הרב: "התוכחה המנצחת", מכיוון שהתלמיד לא יכול להתכחש לעצם החיים שלו. ההליכה לאבות היא מפגש עם הטבע הנשמתי שלנו. התוכחה היא הדרך החינוכית המפגישה אותנו עם הטבע שלנו.

על פי גישה זו החינוך מקבל ערך של חנוכה. הוא מפגיש אותנו עם מציאות וודאית הקיימת בפועל בנשמת התלמיד ונותנת לנו כוחות ומוטיבציה אדירה להשקיע בחינוך בעליות וגם במורדות מתוך חיבור עמוק בין המחנך למתחנך. גישה חינוכית כזאת אינה אמירה בעלמא, היא שיטת חיים ומדרגת חיים שלמה. היא תולדה מהמבט על המציאות ועל הדור, מתוך התורה הגואלת.

כל אחד מאיתנו זוכר רבנים ומחנכים טובים וחשובים אשר למד מהם חכמה ותורה, אבל היו אחד או שניים שהצליחו "לנגוע" בו ולהיחרט בזכרונו היומיומי כי הם יצרו בתוכו מהפך בתודעת החיים. מה הופך מחנך להיותו קרוב ומשמעותי לתלמידו? ייתכן כי הדבר תלוי בקשרי נשמות, או כשרון מולד. אך עם זאת, הדבר תלוי בעיקר בגישה ובמבט של המחנך. המחנך שייחקק בזכרונו הוא אותו מחנך שאהב והאמין בנו ללא גבולות. הוא האמין בנו יותר ממה שאנחנו האמנו בעצמנו, חשנו שכל מה שלימד אותנו היו אלו אותיות של חיים שנצרכו עמוק בליבנו.

זכינו ללמוד בישיבה הספוגה בתורה הגואלת ומלאה באמונה ובאהבה. זכינו שיתייחסו אל כל אחד מאיתנו כאל ספר תורה חי, כאל דף גמרא. אנו בישיבת "שבי חברון לצעירים", הנמצאת בצעדיה הראשונים, רוצים להעביר את אותה תורה מחנכת שספגנו בישיבה אל הדור הצעיר.

לימוד אבות ובנים בעיר האבות! "והשיב לב אבות על בנים..."

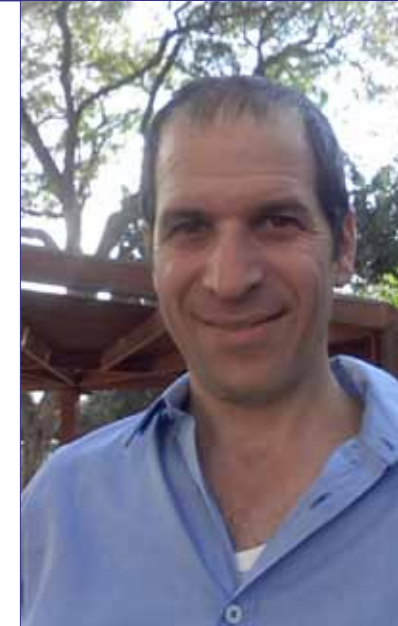
בעיצומו של "החופש הגדול"
התכנסו כ-15 משפחות מבוגרי הישיבה
ליום "אבות ובנים בעיר האבות"
התוכנית כללה:

לימוד בחברותות, שיעורים מרבני הישיבה
וסיור בבית רומנו ומערת המכפלה,
מוזמנים להציץ ולהנות גם אתם!

כאשר שומע ר' יוסי בן קיסמא את גודל המשכורת הוא נרתע לאחור ומביא רצף של פסוקים לתרץ מדוע אינו יכול לבוא

אנו באים עם כל האהבה הגדולה שאינה תלויה בדבר, אך במקביל עם "ומקרבן לתורה"

מרמת אביב לחברון וחזרה

ערן יונגר בוגר הישיבה, בן 40 נשוי לענת ואב ל-8 ילדים. בעברו שימש כראש מחלקת ההדרכה הארצית של תנועת בני-עקיבא, כיום, היוזם והעומד בראש קהילה צעירה מתחדשת ברמת אביב המכונה "רוח אביב".

ספר על הבחירה ללמוד בישיבת "שבי חברון".

בילדותי גדלתי ברמת אביב, השכונה הצפונית של תל-אביב. את תקופת חיי זו כיום אני מגדיר כחיים בתרבות מערבית בתוספת אלמנטים דתיים מרכזיים.

באמצעות המסלולים של בני-עקיבא הגעתי ללמוד בישיבת נתיב-מאיר. שם, נחשפתי לראשונה לעולם של תורה, לכך שהתורה היא הדבר המרכזי בחיים. כך, נבנה בי הרצון ללמוד בישיבה ולתת צ'אנס רציני ואמיתי לאופציה להיות תלמיד חכם.

למה בחרתי בשבי חברון היא שאלה מעניינת. אני זוכר שכאשר באתי לבדוק בישיבה, אמר לי בחור שהיה אז בשיעור ב': כל הסיבות שבגללם תבחר בישיבה הם לא הסיבות הנכונות.

לדעתי, משפט זה הוא אמיתי מאוד. הבחירה בגיל שמונה-עשרה לא נובעת מהסיבות הנכונות, רק בגיל עשרים הבנתי באמת למה אני בישיבה. בגיל שמונה-עשרה הבחירה נובעת מסיבות חיצוניות – חברה, שיעורים נחמדים וכו'. אך בעומק, אני מניח שהסיבה האמיתית היא שהלב שלי התחבר למקום הזה, נוצרה לי משיכה נשמתית למקום. בדומה לחתונה, הבחירה באישה יכולה לנבוע מכל מיני מעלות חיצוניות – רגשיות או רציונאליות. בעומק, הסיבה לבחירה באשתך נובעת ממקום נשמתי.

אם ישיבת "נתיב מאיר" הייתה המהפך הראשון שלי בחיים, אז ישיבת "שבי-חברון" הייתה המהפך הגדול ביותר בחיים שלי. בישיבה התוודעתי לכך שהתורה אינה רק מרכז החיים, אלא היא נשמת החיים. אני חושב שזה החוב הגדול ביותר שלי לישיבה – הזכות להשתייך לתוך מהלך שהופך את החיים כולם, כל החיים הפרטיים והכלליים, למוארים. מהלך ששולח קרני אור לכל פרטי החיים.

ישנה חוויה מיוחדת מתקופת הלימודים בישיבה שנחקקה בזכרונו בצורה מיוחדת?

בתחילת שיעור ב' החורף היה קשה במיוחד (חורף 91). בתקופה זו, עקב בנייה בבית רומנו, הישיבה עצמה עברה למסעדת המתנחלים ב"מרכז גוטניק"

שבסמוך למערת המכפלה. מגורי התלמידים הועברו לקרוואנים הסמוכים ל'מתקנים'.

לא פעם בשעה שבע בבוקר, המניין לא היה חזק במיוחד. אפשר היה להבין את האנשים – בלילה הם קפאו מקור, בבוקר חיכתה להם שחיית בוקר בשלוליות חברון, ולכן לא הייתה מוטיבציה גבוהה מדי להקדים לצאת מהמיטה.

באחת ההזדמנויות דיברתי עם הרב בלייכר על הנושא הזה. קבלתי על כך שתלמידים שהם כבר לא בשיעורים נמוכים עדיין לא קמים לתפילה. במקום שבו אני גר בתל אביב, כך אמרתי לו, יש אנשים שלא יודעים כתב רש"י אבל בכל בוקר הם קמים בשעה שש.

הרב בלייכר חיך וחיבק אותי, הבין לליבי. הוא אמר לי: תשמע, קודם כל לא כדאי לשפוט אנשים, צריך להסתכל בצורה חיובית על אנשים. ומעבר לכך, דע לך שקיימות הרבה סיבות אפשריות לגרום לאדם מוטיבציה לקום בבוקר: יש אחד שקם בגלל שהמורה רושם אותו, השני קם בגלל שההורים שלו אמרו לו, השלישי קם בגלל שאר החברה קמים והרביעי קם בגלל שכתוב כך בשולחן-ערוך. המהר"ל אומר שעל מנת לעלות מדרגה צריך לשבור את המדרגה הקודמת. כשאדם רוצה להתרומם למוטיבציה חדשה הוא צריך לשבור את המוטיבציה הקודמת. ואז לפעמים מתעוררת בעיה – המדרגה הקודמת נשברה אך טרם נבנתה המדרגה חדשה. בחור שמגיע ללמוד בשבי חברון הוא מתחיל לשבור את המוטיבציות הקודמות. לאט-לאט הוא מתחיל להבין את העומק הקיים בתפילה, הוא רוצה להשתייך אליו. מצד אחד המוטיבציה הקודמת כבר לא כל כך מדברת אליו, אך הוא עוד לא קנה את המוטיבציה החדשה.

לכן זה לא בר השוואה. לכן אדם בשכונה שלך יכול לקום בבוקר מכוח מוטיבציה מסוימת שמניעה אותו, אך אדם שמגיע לישיבה – לא מוכן להסתפק באותה מוטיבציה. קיים בו צימאון למדרגה החדשה.

זה היה אחד הרגעים המכוננים בחיי. למדתי הרבה מאוד מהסיפור הזה.

הדבר הראשון שלמדתי הוא להתבונן בעין טובה, בעומק הדברים. אחר כך חשבתי איך הרב בלייכר התבונן בעין טובה על השאלה השחצנית שלי. גם

היום כשאני עוסק בחינוך, וזכיתי לעסוק בחינוך כל השנים האלה, אני מנסה לקחת את האמונה העמוקה בכל ילד, בכל מתחנך, בכל נער. השאיפה שלי היא להביט במבט של הרב בלייכר, לחתור לכיוון הנשמה.

הנקודה השנייה היא הנקודה הכללית. הסיפור האמיתי של החיים שלנו הוא הכלל. אנחנו פה בשביל הכלל, אנחנו פה אחד בשביל השני. אני חושב שהדבר התבטא בישיבה בהרבה מאוד מובנים: ביחס לחיילים, בסוגיית ההתיישבות, יחס בין אדם לחברו. ניתן לומר שזה שזר את כל ההווה של הישיבה.

תפיסה זו יצרה בקרב התלמידים תחושה של 'קפיץ דרוך'. מחד גיסא, מנות גדושות של טעינה ברצון לתרום עבור הכלל. מאידך גיסא, עכשיו הדבר שהכי נכון לעשות הוא לשבת וללמוד תורה.

אני חושב שהדברים נבחנו בנקודת מבחן. ניתן לראות בצורה חזקה מאוד – בין בקרב התלמידים שנשארו בישיבה ובין באלו שעזבו את הישיבה – רצון עמוק לתרום לכלל. זה כמו מעיין: המים מחלחלים לאט-לאט ונאגרים. ברגע האמת הם מתפרצים מעומק הלב. בין אם זה בעשייה, בין אם פרויקטים של בחורי ישיבות בבין הזמנים – הדברים נעשים עם עוצמה פנימית גדולה. מסתבר שתורת חברון, תורתה של הישיבה, באמת מחברת את האנשים למקום מאוד עמוק שמחכה להתפרץ, שרוצה לתת מעצמו. אני חושב שזה צירוף של זכות אבות והתורה – תורתו של הרב זצ"ל, תורתו של הרצי"ה, תורתו של הרב בלייכר ותורתם של התלמידים.

כך, כל מיני משפטים שיכולים להישאר סיסמאות ותו לא, כגון "תורת חיים", או "לקדש את החומר", הפכו בישיבה להיות מארג אמיתי, נושם, פועל, עמוק. משהו נוכח, שיוצא מעולם הסיסמאות, הוצה דרך מדף הספרים ומתיישב ונוגע בלב. זהו סיפורה האמיתי של הישיבה – להפוך את כל המלל לאומר של חיים.

בשנים האחרונות עיקר עשייתך מתרכזת סביב הקהילה שהקמתם ברמת אביב. יזמת את הקמתה ואתה עומד בראשה. מדוע דווקא רמת אביב?

אני לא מבין את השאלה, יש כאן איכות חיים גבוהה ובתי קפה מעולים...

ועכשיו ברצינות. התחנתני עם אישה ירושלמית, לאחר החתונה גרנו בעיר דוד. בתקופה זו התחלנו להרגיש שיש במדינת ישראל כביכול שני עמים המנותקים זה מזה – מדינת תל אביב ומדינת ירושלים.

זה בא לידי ביטוי בהרבה מאוד דברים. בהתנתקות זה הורגש מאוד חזק. בו זממן שמגרשים את תושבי גוש קטיף מבתיהם ומוותרים על חבל ארץ מארץ קודשנו, הלך הרוח בתל אביב שידר אדישות מוחלטת. אנשים יושבים בבתי הקפה והולכים למרכזי הקניות כרגיל. שאלתי את עצמי: איפה אנחנו בסיפור? הרגשתי שאנחנו נמצאים בבועה. בנקודה זו תל-אביב פגשה אותנו. אני חושב באמת ובתמים שלגור בתל אביב זה בכלל לא עבודה חד-צדדית. לא באנו לפה להשפיע על האחרים. אנחנו מרגישים שאנחנו מקבלים המון מאנשים, מהעיר, מהעוצמות ומהאומר שיש בה. יש לה גם חן מיוחד.

הקמנו קהילה צעירה ותוססת המונה כשלושים משפחות. קיימת פעילות חברתית מאוד משמעותית, נוצר חיזוק לבתי הכנסת ופעילות רחבה מאוד במסגרת המרכז הקהילתי השכונתי. ביום כיפור האחרון זכינו להתפלל עם כאלף איש שאינם פוקדים בד"כ את בתי הכנסת. בראש השנה ופורים – ארבע מאות איש. יש התעניינות רחבה מאוד – בר מצוות, חיתון, הדרכות כלות. מה שאנשים מחפשים בעיקר הוא מגע עם יהדות, נקודת ממשק עם הזהות היהודית שלהם. אין ספק שזו זכות גדולה לאפשר לכל המעוניינין מגע עם היהדות.

בתי כנסת הולכים ומוקמים בשכונה, מחלקם מוסר אבק השנים, ילדים אומרים "אנעים זמירות" אבל החידוש הגדול הוא פתיחת השורות לקהלים חדשים רחבים שהוריהם וסביבהם נמנעו ללכת לבית כנסת, מתוך אידיאולוגיה.

השבת העלית לתורה ילד שחגג את בר המצווה שלו בפרשת "לך-לך", אביו שגדל בקיבוץ חגג עם בנו גם את הבר מצווה שלו שחלה גם היא בפרשת "לך-לך", ועלה לתורה עם בנו בפעם הראשונה בחייו. גם הסבא שאחרי השואה הפנה עורף לדת, עלה לתורה לפני המלחמה בפרשת "לך-לך". היתה התרגשות עצומה, ואני מוצא את עצמי פעם אחר פעם מביא לציבור הזה את התורה שלמדנו בבית המדרש, ומוצא אותה כמים חיים על נפש שוקקה.

אחרי הבר מצווה אמו של הילד סיפרה לי שהיא לקחה את הילד בהתחלה לבית הכנסת הרפורמי, והילד סירב. הוא אמר: הכסאות פה מפלסטיק... עכשיו אני מבינה, הוסיפה בחיך, שהוא הבין ששם הכל פלסטיק, פה זה הדבר האמיתי...

אנחנו חיים בדור הולך. בדור שהתחיל מסע, והלוואי ונוזכה להיות בעקבי הצאן.

המשאב היקר והחסר ביותר פה הוא – משפחות. ובמיוחד שבח"רניקיות... בתקווה שהרמז מובן...

הננו מתעכבים שנינו יחד, אלו שבישיבה ואלו שבעולם המעשה, אבל לא יוכל מצב כזה להתקיים

ונר דלוק לו על ראשו

שנים רבות לפני שהומצא מכשיר האולטרסאונד, ידעו חז"ל לתאר איך מונח התינוק בתוך רחם אימו:

"דרש רבי שמלאי: למה הולד דומה במעי אמו? לפנקס שמקופל ומונח. ידיו על שתי צדעיו, שתי אציליו על ב' ארכובותיו, וב' עקביו על ב' עגבותיו, וראשו מונח לו בין ברכיו, ופיו סתום וטבורו פתוח, ואוכל ממה שאמו אוכלת, ושותה ממה שאמו שותה, ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו. וכיון שיצא לאויר העולם – נפתח הסתום ונסתם הפתוח, שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת. **ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו**"

(נידה דף ל"א.)

הפרט שמתואר אחרון וודאי לא אובחן במכשירי האולטרסאונד. המהר"ל מביא גמרא זו בנתיב הצדק (נתיבות עולם ח"ב עמוד קמ"ג) ומסביר שוודאי אין עניינו של תיאור זה ליידע אותנו מהו מצבו הפיזי של התינוק, אלא לתאר את מצבו הרוחני. כך, כמובן, גם תיאור הנר הדולק מבטא התרחשות רוחנית שאותה עובר העובר במעי אימו.

מסביר המהר"ל שבזמן ההיריון "הנשמה עדיין אינה מוטבעת לגמרי בגוף, אף כי הנשמה נתנה באדם מיד כאשר הוא בבטן אימו, אבל שתהיה מוטבעת בגוף – אינה מוטבעת בגוף עד שיצא לאוויר העולם".

מה פירוש הדבר שמצד אחד היא "נתונה" ומצד שני "אינה מוטבעת"?

נראה לומר שבתקופת ההיריון במידה מסוימת הנשמה שייכת לגוף אך בכל זאת היא עוד לא מוגבלת במגבלותיו. לכן "יש לאדם כוח נבדל דבק בו וזהו הנר שעל ראשו". כלומר אין במצב זה עדיין התמודדות עם העולם הזה ממש, אלא לעובר יש בינתיים "כוח נבדל" – העובר עדיין לא עמל לפי כללי העולם הזה. אמנם קיימים כבר כמעט כל המרכיבים שיכולים לאפשר חיים, אך הנשמה עדיין לא תלויה באופן מוחלט בגוף.

במצב זה הגוף אינו חוסם את הנשמה מלהביט על העולם לפי יכולותיה הלא כבולות. כל עוד הנשמה אינה מחוייבת לגוף היא חופשיה לקלוט את הרשמים לפי עצמיותה והגוף עדיין לא מעכיר את מבטה הטהור.

יכולת זו – המאפשרת את ההבטה הנצחית – היא אותו הנר הדולק מעל ראשו של העובר, אותו נר שלא ניתן לראות באולטרסאונד.

מדוע חשוב לנו לדעת את כל זה?

לולא אותו נר לכאורה עדיף היה לעובר להישאר ברחם אימו, שם קיימים לו כל משאבי החיים

הגשמיים ללא כל מאמץ. הנר הדולק והנשמה טרם הוטבעה בגוף, יוצרים בעובר את השאיפה לעתיד. הם גורמים לעובר להבין שהמציאות בה הוא נמצא כרגע היא רק שלב, והעיקר יבוא בעתיד. הנר הדולק מבשר לו שיש עולם שלם שקיים מעבר לרחם אימו, עולם בו הנשמה כן תהיה מוטבעת ושם תתברר הנשמה בתוך הגוף דווקא.

את הנר הזה, את המבט אל האור שמעבר לחושך, הדליקו החשמונאים לעם ישראל בסוף תקופת בית שני. על-אף שהחזרת המלכות לישראל שרדה תקופה קצרה (יתר על מאתיים שנה בלבד), פעולתם פעלה על העתיד יותר מאשר על ההווה.

החשמונאים ידעו שבית המקדש השני לא יעמוד לעד (כפי שכותב הרב במהלך האידאות, עמוד ק"ז), ועם כל זאת, פעלו את פעולתם כדי שבמשך ימי הגלות יהיה נר דולק – תהיה ציפייה אמיתית מסוף העולם החשוך אל סוף העולם המאיר. הם ידעו שעוד נכונה לעם ישראל גלות חשוכה, אך הם הדליקו את האור שבקצה מנהרת הגלות. הצפייה מסוף העולם ועד סופו היא שתיתן לעם ישראל את הכוח להאמין ולצפות לישועתו. להבין שהגלות היא רק שלב.

מבט זה יוצר וודאות מוחלטת בכך שהאור יחזור למצבו העליון בו הנשמה והגוף מוטבעים ומאירים יחד. עם ישראל יעבור עוד שנים ארוכות בגלות לאחר חורבן הבית. בשנים אלו הנשמה תהיה נבדלת מהגוף, ואותו הנר שהדליקו החשמונאים מעל ראשם של ישראל יזכיר תמיד כי ראוי הוא עם ישראל לגאולה השלימה.

שבת "חיי שרה" - שבת חברון

שבת "חיי שרה" הראשונה בה החל אירוח המוני בחברון ובה נכנסה לתודעה הציבורית "שבת חברון", הייתה בשנת תשנ"ו, עם התחלת הדיבורים על "הסכם חברון". באותם ימים מתוחים, הבינו פרנסי היישוב היהודי שהגיעה העת להתנחל גם בלבבות. מה שהחל כוזיף דקיק של מבקרים התפתח עם השנים לגשמי ברכה של רבבות.

גם הישיבה השתלבה באירוח, ועם הזמן, מפאת מגבלות המקום, התמקדה באירוח יידי הישיבה הקרובים. השבת הפכה למפגש מגבש של חוג יידי הישיבה ותיקים גם חדשים ביניהם לבין עצמם יחד עם תלמידי הישיבה. מאחר ומצינו זאת הזדמנות להכרת טובה לתומכי הישיבה, אנו נערכים לאירוח ראוי ומכובד עד כמה שניתן.

גם הישיבה השתלבה באירוח, ועם הזמן, מפאת מגבלות המקום, התמקדה באירוח יידי הישיבה הקרובים. השבת הפכה למפגש מגבש של חוג יידי הישיבה ותיקים גם חדשים ביניהם לבין עצמם יחד עם תלמידי הישיבה. מאחר ומצינו זאת הזדמנות להכרת טובה לתומכי הישיבה, אנו נערכים לאירוח ראוי ומכובד עד כמה שניתן.

כאן המקום לצרף מספר תגובות שנשלחו אלינו מידידי הישיבה. רציתי להודות לכם על שבת של פעם בחיים... זיכרונות של חווית השבת יישארו איתי ועם בני לנצח.

תודה על הכנסת האורחים שלכם. הדאגה לכל פרט הורגשה במשך כל השבת. זו היתה חוויה באמת מרוממת. החום שבו קיבלתם את האורחים, התפילות, הסעודות, השירים, הריקודים ודברי התורה תרמו רבות.

הרגשת האחדות היתה מורגשת מעל הכל - באמת דוגמא לכלל ישראל. תודה על כל ההכנות, על קבלת הפנים והכנסת האורחים. כבוד לנו להיות חלק קטן מהעשייה בישיבה ולהמשיך לתמוך בה. יהי רצון שה' ייתן לכם ולישיבה שפע ברכות במישור הרוחני והחומרי.

ברצוני להודות לכם על השבת הכי טובה שהייתה לי בכל ימי חיי. היה לי את הכבוד להתפלל במערת המכפלה עם אנשים רבים. ההתעלות הרוחנית היתה כל-כך גבוהה... לספוג את האנרגיה של תלמידי הישיבה ששרו ורקדו כל השבת... אתם קבוצה מיוחדת מאוד... ומרגישים את הקדושה בישיבה. כולי תפילה שתמשיכו, התלמידים וראש הישיבה, ללכת מחיל אל חיל.

רציתי להודות לכם על שבת בישיבת "שבי-חברון". היתה חוויה מדהימה ומאוד מרוממת. האווירה בישיבה תרמה בצורה משמעותית לחוויית השבת ואני מודה לכם מקרב לב.

דובי ויס
מנהל פיתוח

גלעד מתאנה
מנכ"ל מוסדות "שבי-חברון"

בניין הפנימיית - העבודות בשטח

פעילויות הישיבה לשמירת קשר עם בוגריה:

בית המדרש לבוגרים

מציע לבוגרי הישיבה לימוד מעמיק בסוגיות בגמרא ובאמונה. במסגרת זו קיימת תוכנית לימוד קבועה (חברותות באיזור המגורים ומפגש אחד לחודש), לצד תוכנית לימוד בימי חמישי בישיבה (השתתפות בשיעור הכללי, ארוחת ערב ולימוד סוגיה בגמרא).

שמיעת השיעורים הכלליים

באמצעות אתר האינטרנט עומדת אפשרות לבוגרי הישיבה בלבד לשמוע את השיעורים הכלליים המועברים בישיבה. הגישה למערכת נעשית באמצעות קוד אישי. כבר מאות בוגרים מחוברים למערכת, הצטרפו גם אתם!

www.shaveihevron.org

מאמר חודשי

מידי חודש נשלח לבוגרי הישיבה באמצעות הדוא"ל מאמר של אחד מרבני הישיבה. במידה ואינך מקבל - אנא פנה לכתובת המופיעה מטה.

הגעה לישיבה במועדים

הישיבה שמחה להזמין את בוגריה להשתתף בתוכנית הישיבה בימים הנוראים.

לפרטים נוספים והצטרפות: 052-2607392
bogrim@shaveihevron.org (אבישי)

החינוך
לנורמליות
של חיים
מתוך גדלות
הוא אחד
המסרים
המרכזיים
שקיבלתי
בישיבה,
ואותו אני
מנסה
להעביר
הלאה

קצת נוסטלגיה

"גוף!", "נשק!" וכמובן "מחב---לו!" (יש להקפיד על המנגינה הנכונה). מפקדי האימון, חלקם עוד לפני צבא, נראו לנו כלוחמים קשוחים שמאחוריהם עשרות מבצעים, עד שהגיע הרב מישאל להעביר את השיעור. בשיעור פתאום חזרנו כולנו להיות ביני"שים שגרתיים ששותים בצמא את דברי הרב, ומנקרים.

לאחר יומיים של תרגילים יבשים, הגיעו הרגעים הדרמטיים והמרגשים של מטווח רטוב. לאחר תדריך מקיף, איזמים ואזהרות, ניגשנו כולנו לקו היורים, החזקנו את הנשק במצב "הִיָּה מוכן" וחיכינו לפקודה. כמובן שבכל אימון, ישנו הבחור שמסתובב עם הנשק הדרוך לעבר המפקד על מנת לשאול שאלה, וגורם לכל חבריו להשתטח בבהלה.

לאחר שלושת ימי האימון, משמנים את הנשק, מחזירים את המדים ומחכים חודשים לקבלת הרישיונות. מרגע קבלת הרישיונות ועד שאחרון השבו"שים חזר לביתו, ניתן היה לראות את תלמידי שיעור א' מסתובבים עם הנשק ומצטלמים עם תיירים המבקרים בישיבה.

אבל חלפו הימים, המצב הביטחוני השתפר, וכיום כבר אין נשק לכל תלמיד. אבל אימוני הנשק נמשכים, כי מסורת כזו באמת שלא ניתן להפסיק.

ואם ממש חשקה נפשו של תלמיד בנשק אישי, עליו להראות בגרות ואחריות, אולי יבחרו בו לצוות הכוננות...

- למה בשבי חברון לא מוציאים חולצות?
- מי צריך חולצה? לנו יש נשק!

דבר ידוע הוא שאחד הגורמים המרכזיים לבחירה ללמוד בישיבה, הוא הנשק אותו היו מקבלים. במשך שנים היה מדובר בעוזי. הוא אמנם יצא משימוש צה"לי, אך בישיבה הוא נשאר פסגת השאיפות. גם לאחר שהוחלף ב-M-16, עדיין נשמעו קולות געגועים עזים לימי העוזי הקטן והקומפקטי.

הנשק שימש לליווי טיולים, לאבטחת מחנות של תנועות נוער, לפוזות על החברה בבית וגם לביטחון בהסתובבות ברחבי חברון.

אבל כדי לקבל את הנשק הנכסף, צריך היה לעבור את המיני-גיבוש: אימון שיעור א'. כבר מתחילת חודש אלול בשיעור א' הסתובבו שמועות על אימון מאיים, אבל אף אחד לא הכין אותנו למראה האברכים שהפכו בן-לילה למפקדי טירונים, או ללילות המתוחים בהם בקושי ניתן היה לישון, מחשש שייקחו לנו את הנשק.

זה דווקא התחיל בכיף - מגיעים לקראת תחילת זמן חורף, פוגשים את החברה, מריצים צחוקים, ופתאום, ברגע אחד - עמידה בח', ריצות לפדסקו תוך 30 שניות וטבילה ראשונה של היד בשמן 9105.

זה המשיך בהשכמה ב-5:00, מסדר קשוח, עוד ריצות לפדסקו, תפילה ולאחריה כל היום צעקות

